

PLANINARSKI VJESNIK

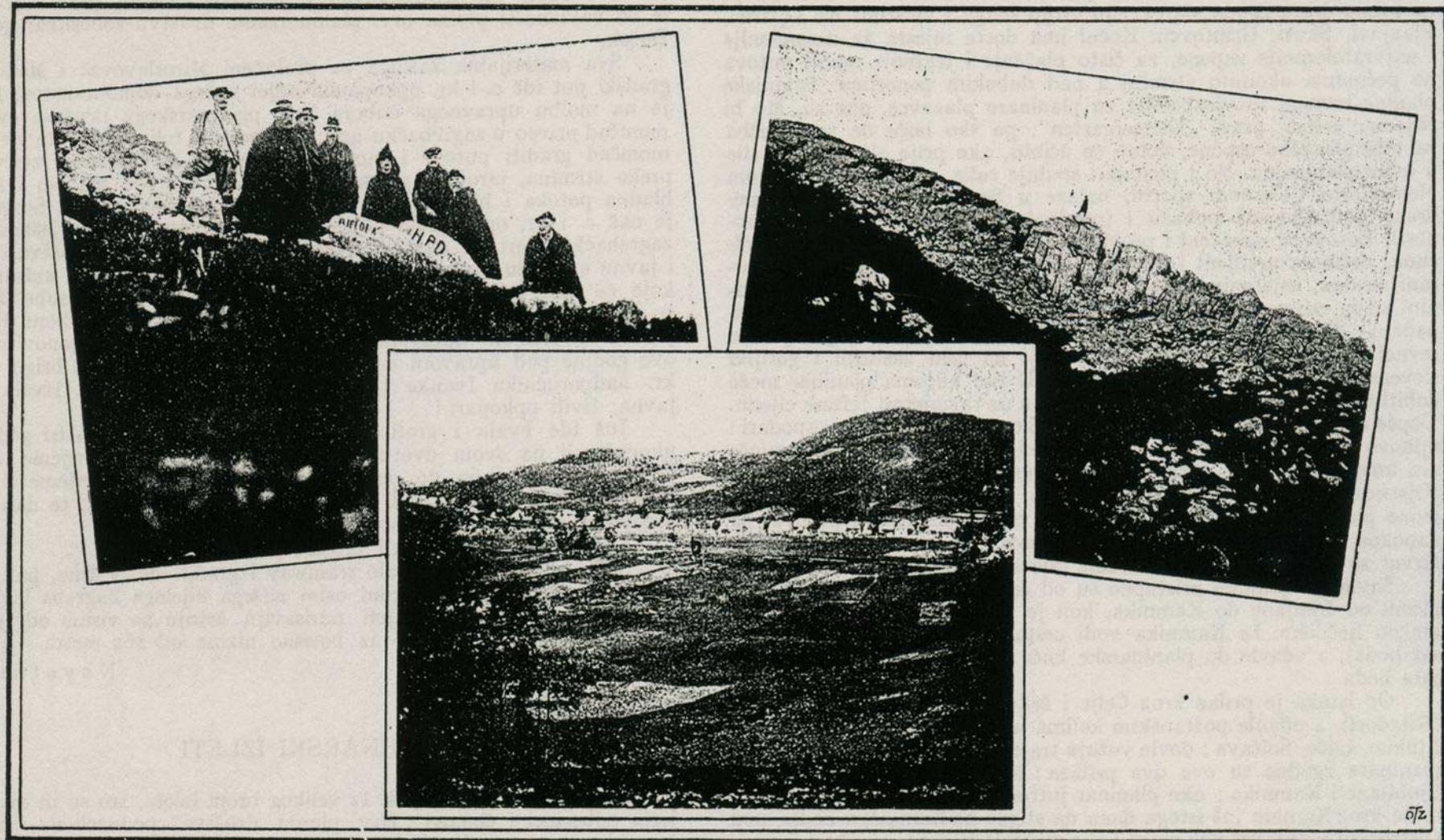
NA VELEBITU

I.

Ove sam godine bio treći put na Velebitu i mogu reći, da još uvijek nijesam upoznao cijeli Velebit s planinarskog gledišta. Pomišlite niz bregova u lancu dugom do 168 kilometara, a širokom na mjestima od mora do ličkih nizina do 20 kilometara! Koliko imade tu vrhunaca, međusobno različitih po visini, po položaju i vidiku s njihovih vrhova, koliko imade gorskih uvala, nizina, pašnjaka i ponikaava, koliko kukova, lomivrata, klisura i provalja! O planinarskim se prilikama na Velebitu do sada kod nas malo što čulo i čitalo, pa zato nemamo nikakovog priručnog vodiča za planinare, a i informacije, koje se sabiru gdjegod pod Velebitom, često su netočne i nepotpune, a po gotovo netočne za planinara, jer se taj plemeniti sport ondje malo, gotovo nikako do sada nije njegovao, pa velebitski žitelji ne mogu pravo ni prosuditi sve potrebe i zadaće planinarstva. Koje je vrijeme najpriličnije za izlete u Velebit; po

treba priznati, da su izleti u sjeverni Velebit kud i kamo laganiji i manje naporni od uspona i izleta u južnom Velebitu, gdje su i prometne prilike nepriličnije, a vrhunci viši i manje šumoviti. Napokon ćeš u sjevernom Velebitu moći od ličke strane, od Krasna, prijeći lijepom kolnom cestom preko Stirovače, ispod Šatorine (1600 m.) u Jablanac i Sv. Juraj, pa ćeš na putu naći i hrane i noćista u Stirovači i Alanu (kod lugara). Takove ceste ne ćeš naći u južnom Velebitu, ispod Vaganskog vrha, ispod Babjeg vrha, Badnja, Sv. Brda.

Planinari po južnom Velebitu mnogo je zanimljivije, nego li po sjevernom, jer obiluje više prirodnim krasotama i širim vidicima, premda su tu usponi kud i kamo teži i naporniji. A što je najglavnije, putovi nisu do sada bili markirani, niti se igdje opažaju tragovi, da su se planinari zanimali življe za to gorje. Imade u najnovije vrijeme nekoliko lijepo izvedenih šumskeputova, što ih je dala izvesti dalmatinska šumska uprava velikim troškom, ali ti putovi nisu dovršeni, ne vode na vrhove, a često se prekidaju baš na najtežim i najopasnijim mjestima, kao na primjer put iz Paklenice na Dolce. Velike poteškoće za izlete u Velebit čini i pomanjkanje prikladnog noćista. Na samom

BEJELOLASICA: 1. NAJVIŠI VRH. — 2. STIJENE NA VRHU. — 3. BEGOVO RAZDOLJE. (SNIMIO: V. CVETIŠIĆ)

kojim putovima; s koje strane, da li s ličke ili morske, sa kojih vrhunaca je ljepši vidik; kakove su opskrbne prilike; kako se pribavlja jelo i konak? Na ta i svu silu drugih pitanja moći će se stalno odgovoriti tek onda, kad planinari iz vlastitog iskustva i ličnih doživljaja sakupe nužne podatke. Prije toga ne može se to gorje preporučiti planinarama, koji traže i udobnosti i prometnih prilika na svojim gorskim izletima. Ovdje treba primijetiti, da se izleti u Velebit ne mogu poduzeti u jedan, dva dana, pogotovo ne iz Zagreba. Tu treba najmanje tjedan dana ili još više vremena. Izabereš li kojigod vrhunac u sjevernom Velebitu, n. pr. Veliki ili Mali Rajinac, Plješivici, Hajdučke kukove, Stirovaču, Alan, treba ti u tu svrhu najprije putovati Likom ili morem do podnožja samog Velebita, do Krasna ili Samaržije, ili do morskih pristaništa Sv. Jurja, Starog grada Podgorskog, Jablanca, a tek odanle može se doduše poduzeti uspon na jedan od tih vrhunaca i silaz u jedan dan, ali uz veliko forsiranje. Takav jednodnevni uspon i silaz može izvesti samo ustrajan i vješt planinar, koji ne sustaje na krševitim puteljcima, gromačama, pećinama do vrhunca i koji lako snosi ljetnu žegu, noseći na ledjima tešku torbu sa hranom i vodom. Izvora ima malo na Velebitu, pa zato onaj, koji ne nosi sobom vode, traži snijeg po ponorima i ponikvama, pa ga onda tali, a ta otopljeni tekućina nikako ne gasi žđe. No

Velebitu ne može se prikladno noćiti, osim u kojem pastirskom stanu, u koji se mora ulaziti četveronoške. Kakovo je noćenje u takovom pastirskom stanu, opkoljenom ovčjim torom, može da pojmi samo onaj, koji je jednom tako noćio. Pogotovo je takovo noćenje užasno u vrijeme oluje i bure, za dugotrajnih kiša, gdje treba topla i nepromičiva odijela. Za noćenje u kojoj lugarskoj kući treba prije tražiti od jednoga do drugoga dozvolu i ta dozvola traje uvek na vrlo kratko vrijeme, a tih lugarskih kuća imade vrlo malo, u južnom se Velebitu nalaze tri i to dvije u Gornjoj Bukvi i u Potpragu, jedna do dva dana hoda udaljena od Dolaca, Vaganskog vrha, Babjeg vrha.

V. Cvetišić.

(Nastavit će se)

OJSTRICA I GRINTAVEC

I.

Savinjske planine — neki ih zovu „Kamničke“ — što nose steru na medji Kranjske, Koruške i Štajerske — u mnogom su nalik na tirolske Dolomite i pravi su planinarski raj. Dižu se i iznad

2500 metara (Grintavec, Kočna, Skuta), obiluju strmim vrhuncima sa dalekosežnim vidicima i visokim vodopadima; urešene su bijelim poljanama vječnoga snijega prama sjeveru i istoku i zelenim alpinskim pašnjacima prama jugu i zapadu, ispresjecane dubokim gorskim prodoma i mnogobrojnim sedlima, a okružene cijelim vijencem romantičnih dolina, kojima kao n. pr. Logarskoj ima malo premaca u Evropi.

Priroda je nadarila taj divni alpinski kraj svim čarima i krasotama, tek s jezerima bijaše škrta. Da ih još obrubljuju jezera kao Julske Alpe, Savinjske bi planine bile savršeno remek-djelo prirode. Sjajni vidici sa vrletnih vrhova, bogata izmjena kontrasta, idila i romantičnost cijelog planinskog kraja duboko se doimaju svakoga, tko se jednom uspeo na njihove visine. A tko ih je jednom pohodio, ne zaboravlja ih, dok je u njega snage i zdravlja, nego ponovno traži u njihovu krilu užitka i naslade. To je iskusio i pisac ovih redaka, koji se je ove godine po drugi put penja po Savinjskim planinama, a ponovit će to još nekoliko puta, ako bude sreće i zdravlja.

U planinarskom pogledu ima neka razlika medju Julskim Alpama i Savinjskim planinama. Julske su Alpe u blizini željezničkih pruga i po tom lako pristupne; s toga se u njima od godine do godine razvija sve življ planinarski promet i sve više uvode nove kulturne uredbe za udobnost izletnika i planinara. Savinjske pak planine prilično su udaljene od željezničkog prometa i po tom teže pristupne; zato na njima susrećeš manji broj izletnika, ali zato gotovo sve same prave planinare, koji iz ljubavi za gorskou prirodu, a ne iz mode, posjećuju planine; koji uživaju u onom idiličnom miru i samobitnoj romantici, koju danas regbi uzalud tražiš u kulturom već dobrahno preobraženim Julskim Alpama. Vrhunci Savinjskih planina doduše ne dosežu visine najviših vrhova u Julskim Alpama, ali inače u planinarskom pogledu ne zaostaju ni malo za Julskima, kojima po geološkom sastavu i pripadaju. Planinari svake ruke imaju na njima dosta zgode, da razviju svoju snagu i vještina. Na Ojstrici, Planjavi, Skuti, Grintovcu, Kočni ima dosta mesta za najsmionije i najvratolomnije uspone, za čisto plaženje i traženje novih putova po pećinama okomito strmim a nad dubokim ponorima. Savinjske planine izvrsno su vježbalište za planinare plazavce, one su, što bi Nijemac rekao, pravi „Klettergarten“, pa tko hoće da se uvježba za teže plazačke uspone, dobro će učiniti, ako prije okuša svoje sile u ovim planinama. No i planinari srednje ruke, pa i početnici u tom plemenitom tjelesnom sportu, nalaze u Savinjskim planinama podesno područje, da pokažu i uvježbaju svoje planinarske sposobnosti. Putovi su označeni i providjeni putokazima, osobito na raskršćima, većinom uredjeni i popravljeni, na opasnijim mjestima osigurani žicama, usječenim stepenicama ili željeznim šipkama. Na zgodnim su mjestima podignute planinske kuće, koje sve osim jedne pripadaju „Slovenskom planinskom društvu“, napose njegovoju vrlo revnoj podružnici Savinjskoj, kojoj stoji na čelu zasluzni i gorljivi slovenski planinar učitelj Fr. Kocbek. U tim kućama planinar može dobiti udoban konak i dobrog jela i pila, a uz razmjernu jeftinu cijenu. Uopće na Savinjskim planinama braća Slovenci potpuni su gospodari: njihovo je pučansvo po obroncima i dolinama, čisto slovenski zvuče sva imena Savinjskih vrhunaca, tako da se i ne mogu gernianizirati (Ojstrica, Planjava, Brana, Kočna, Grlo, Žrelo itd.); njihove su osim jedne planinske kuće, nadalje velika većina planinskih putova, pa napokon i planinari, koje susrećeš, gotovo su sve sami Slovenci. Hrvat se na Savinjskim planinama osjeća kao u svojoj kući.

Savinjske planine pristupne su od četiri strane: od juga željeznicom od Ljuljane do Kamnika, koji je na glasu kao ljetovalište i zračno lječilište. Iz Kamnika vodi cesta do Stahovice (pješke i sat hoda), a odavle do planinarske kuće u Kamničkoj Bistrici 2 i pol sata hoda.

Od istoka je prilaz kroz Celje i željeznicom do Rečice na Paki (Ritzdorf), a odanje poštanskim kolima u Savinjsku dolinu (Mozirje, Ljubno, Luče, Solčava; dovre vožnja traje oko 4—5 sati). Za hrvatske planinare zgodna su ova dva prilaza: kraći je svakako put preko Ljubljane i Kamnika; ako planinar jutrom u 5 sati kreće iz Zagreba, može kroz Kamnik još istoga dana da stigne na Kamničko Sedlo, pod Ojstricu ili Grintavcem, dok preko Celja može da stigne tek na kraj Savinjske doline, u Solčavu, otkale može sjutradan da se popne na Ojstricu ili na romantični Okrešelj onkraj Kamničkog Sedla. No treba priznati, da je vožnja po Savinjskoj dolini vrlo zanimljiva i da prirodne njezinje ljepote obilno naknadjuju planinaru gubitak vremena.

Druga dva prilaza vode s zapada preko Kranja i od sjevera preko Železne Kaplje u Koruškoj. Prilaz sa zapada vodi cestom od Kranja (poštanska kola (u 8 sati u jutro) do Kokre i Povšnara ili na Jezersko, odakle ide uspon na Grintavec. Sa sjevera vodi cesta od Železne Kaplje u Belu ili na Jezersko ili pak pješki put u Logarsku dolinu pod Ojstricu. Ja i moj planinarski drug dr. A. P. odabrošno put kroz Kamnik, odakle smo pošli na konak u planinarsku kuću u Kamničkoj Bistrici. Odanje se sjutradan uspesno na Ojstricu, s koje sidjosmo preko Škarja u Logarsku dolinu i na Okrešelj, pa dalje preko Savinjskog i Jezerskog Sedla u Češku kuću pod Grintavcem; iz Češke kuće uspesno se na Grintavec po Frischaufov putu preko Mlinarskog Sedla i Malog Grintavca, a sa Grintavca sidjosmo na Kokrsko Sedlo i u Kokru.

J. Pasarić.

NOVA DVA PLANINARSKA PUTA U ZAGREBAČKOJ GORI

(Svršetak)

Taj put vodi upravo do sjevernog ulaza na Medvedgrad, te spaja donji kolnik sa gornjim, koji vodi na sv. Jakob i dalje na Bistranski put. Novi taj put, koji je prošle godine tek kao staza prokrčen, proširen je na 3 metra, mjestimice spušten i učvršćen ovih dana, iza kako je dovršen Miroslavovac; put je dug 250 metara.

Istodobno kad je prije malo dana dovršivan Miroslavovac i Medvedgradski put, dalo je hrvatsko planinarsko društvo prokrčiti, očistiti, crvenilom markirati i tablama označiti stari onaj put, koji vodi na samu historijsku gradinu Medvedgrad. Gornji naime dio staze, koja vodi na gradinu, bio je sasvim zarastao. Sad je staza malo ne na dva metra otvorena, a šikara s lijeve i s desne strane prosječena, pa put na sjevernu i na južnu stranu markiran.

Na gradinu se naime može doći na dvije strane, sa sjevera i s juga. Sa sjevera vodi na gradinu novi Medvedgradski put, a sa juga se dolazi starim bistranskim lazom, koji počinje iza Kulmerove lugarnice i vinotočja u Šestinama.

Na Miroslavovcu i na Medvedgradskom putu još su načinjene brane protiv vododerine. Iza svake kiše naime nosi voda od velikoga kamenoloma tučeno kamenje i sipak na Miroslavovac, te je voda ove godine već tri puta na četiri metra širine put zasipala oko metar visoko. Da se to zapriječi, učinjena je nad Miroslavovcem na vododerini oko sedam metara široka brana od pletera i velikoga kamenja. Isto tako su načinjene i nad Medvedgradskim putom dvije manje brane, kojima će se ustavlјati voda, što je derala sa gradine Medvegradske niz šumsku strminu na kolnik i sada na novo prokrčeni Medvedgradski put.

Sve table na Miroslavovcu i Medvegradskom putu darovao je od naklonosti prema hrv. planinarskom društvu soboslikar gosp. Došek.

Sva materijalna zasluga za prokrčeni Miroslavovac i Medvedgradski put ide c. i kr. opkoparski odjel našega domobranstva, koji je na molbu upravnoga odbora hrv. planinarskog društva svoju momčad priveo u zagrebačku gori, da ondje na toli raznom tlu vježba momčad graditi puteve i mostove u guštari, u kamenu i močvari preko strmina, jaruga i gorskih usjelina. Ako i pod hladom i kraj hladna potoka i bistra vrela, bijaše to ipak vraški posao. Stoga si je naš c. i kr. opkoparski odjel nehotice stekao svojom vježbom u zagrebačkoj gori ne samo zahvalu hrv. planinarskog društva, već i javnu općenitu hvalu, stvorivši radom svojim djelo javno kulturno, koje će kud i kamo dulje ostati u životu, nego li su osobe, koje su se vježbom mučile na tom trajnom, lijepom, ali i teškom djelu pod dvogodišnjom upravom c. i kr. nadporučnika Stojanovića, a ove godine pod upravom c. i kr. nadporučnika Kissu uz brigu c. i kr. nadporučnika Ivanke i c. i kr. poručnika Mandla. Hvala im javna, živili opkopari!

Još ide hvala i grofice i grofa Kulmera, što su u tri godine ukonačivali na svom dvoru u Šestinama kroz cijelo vrijeme rada po tri častnika i 60 do 70 momaka, pa primili za vrijeme cijele svako-godišnje vježbe pod krov i častnike i momčad, te dali za uređenje putova i mostova svu potrebnu gradju.

Tim su se putovi mogli predati javnosti.

Sada bi još samo trebalo tramway izgraditi do Šestina, pak da vidiš, ima li koji glavni grad osim našega bijelog Zagreba laglu, ljepšu, zdraviju, zimi i ljeti mirisaviju šetnju na visinu od 1035 metara — naše Sljeme — iz bolesne nizine od 162 metra.

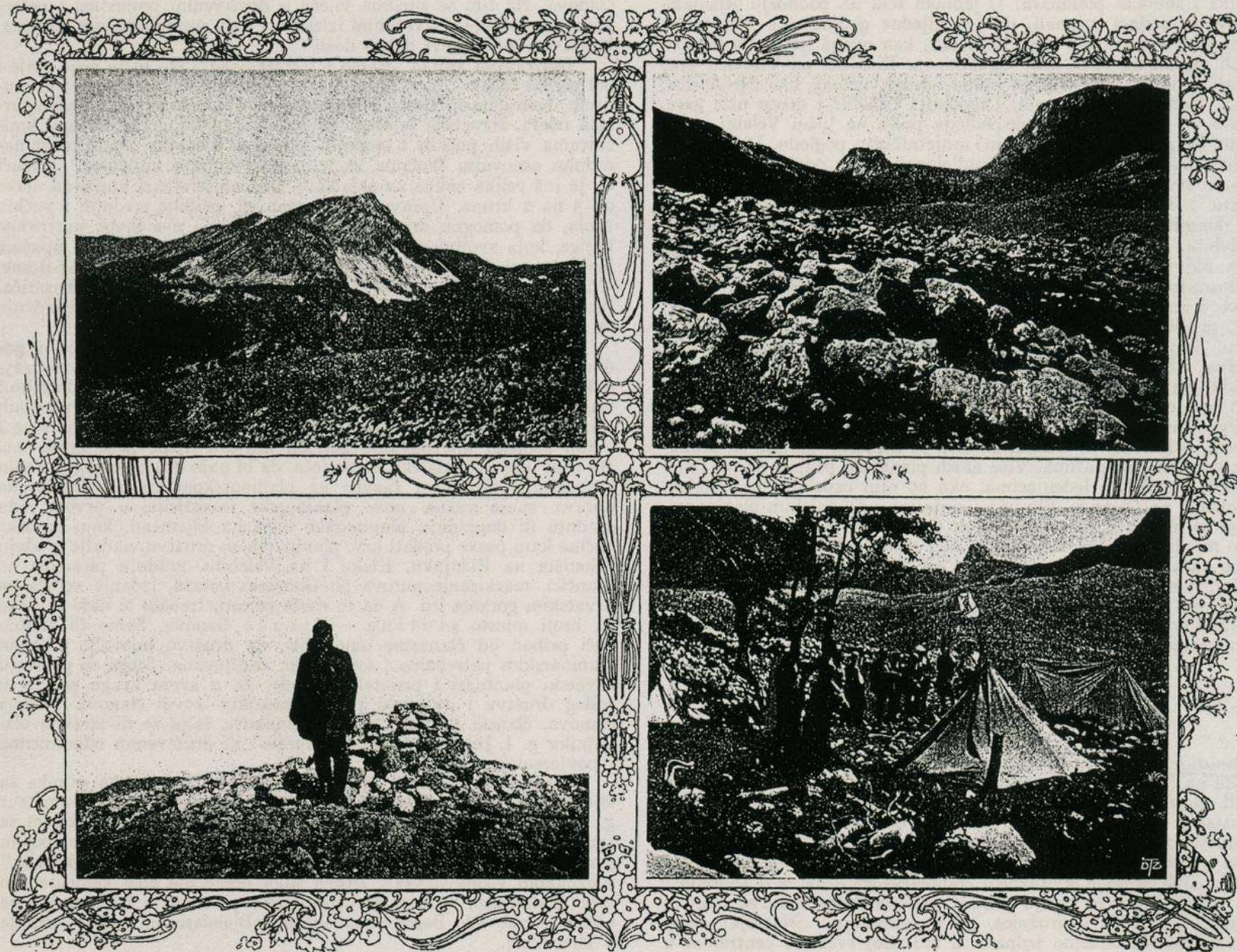
Novotni.

PLANINARSKI IZLETI

Skupni izlet na Rišnjak. Iz velikog broja izleta, što su ih ovoga ljeta odbornici i članovi „Hrv. planin. društva“ poduzeli na razne hrvatske gore, vrijedno je napose spomenuti skupni izlet na Rišnjak u Gorskom kotaru, što ga je dne 27. kolovoza izvelo sedam zagrebačkih planinara pod vodstvom društvenih odbornika gg. N. i P. Kako je taj izlet bio oglašen u novinama, dodjoše istoga dana četiri hrvatska planinara sa Rijeke na Rišnjak. Planinari su otputovali iz Zagreba brzim vlakom u subotu 26. kolovoza u 2 i pol sata poslije podne i prisjevši u Delnice nešto prije 7 sati krenuše odmah u Crni lug pješkim putem preko šume pod vodstvom jednog Delničanina. Taj put traje oko 2 i pol sata i jest najkraći pješki spoj sa Crnim lugom. Ide šumskom cestom i do polovine se pomalo uspinje, a prema Crnom lugu se isto tako spušta. Kako ima više raskršća i ograna, potreban je vodič, dok ne bude bojom označen. Jedan od prvih posala hrv. plan. društva budućeg proljeća treba da bude, da taj put dobro crvenom bojom označi i namjesti na raskršćima putokaze. Crni lug zgodno je ishodište za kratke planinarske izlete na Rišnjak i k izvoru Kupe i u njem planinar lako nalazi prenoćište. Tko hoće da noću prevali taj pješki put, treba da uzme sobom svjetiljku, kako su ovaj put učinili i spomenuti izletnici. U gostioni Tijanovoj u Crnom lugu dobiše konak i dobru večeru. Kiša je padala malo ne cijelou noć i neki

se već stadoše kajati, što su uzalud došli pod Rišnjak, jer da sjutradan nema govora o usponu na vrhunac. Drugi su ih tješni, kako je dobro, da noću pada kiša, jer da će prema jutru prestati i osvanuti lijep dan. I to se optimističko nagoviještanje ispunilo, pa planinari po lijepu vremenu krenuše nešto prije 6 sati na Rišnjak, koji im se iz daleka pokazao čist i bistar. Iza Crnog luga planinari nisu krenuli običnim desnim putem prema Smrekovcu, nego pri početku šume udariše lijevim kolnikom prema pašnjacima, da potraže kraći, ako i strmiji put do pod vrh Rišnjakov. Prešavši šumskom cestom kraj dva pašnjaka skrenuše kod izvora preko potoka na desno ravno prema prilično strmoj uzbrdici namjeravajući tim usponom na visoki ogranač Rišnjaka doseći put, što na desno pri početku šume ide prema Smrekovcu. Uspeše se samo do šumske ceste, što ide po obronku gorske kose i spaja se sa šumskom cestom prema Zelinu, jer je dalji uspon na vrh kose za neke bio prenaporan. Odavle planinari krenuše na lijevo spomenutom cestom. Taj je uspon doduše strm, ali znatno prikraćuje put na Rišnjak, pa bi ga valjalo bojama označiti, što će se jamačno

su naši sišli sa vrha u zavjetriňu, talijanaši podjoše na vrh i razviše na njem talijansku zastavu. Čim su to naši iz zavjetrine ispod vrha opazili, odaslaše dvojicu, da pozovu talijanaše, neka smjesta skinu svoju zastavu. Talijanaši se stadoše izvinjavati, da to čine iz zabave, da to nije nikakva demonstracija ni provokacija; no kad su naši ostali kod zahtjeva, talijanaši nevoljko skinuše zastavu i stadoše praviti fotografiske snimke, a onda pobrzaše sa vrha u dolinu i put najbliže željezničke stanice. Ovdje treba spomenuti, da to nije jedini slučaj talijanaškog o s v a j a n j a u našem Gorskem kotaru. Oni su na vrhu i Rišnjaka i Medvedjaka modrom bojom „ovjekovječili“ inicijale svoga tal. riječkog alpinskog kluba i označili neke putove i napise, osobito u okolini Rijeke i u hrvatskom primorju, namećući tako našim gorama i krajevima talijansko obilježje. Toj drskosti i presizanju treba stati na put i naši svijesni ljudi u Gorskem kotaru morali bi pripaziti na otimačke prste riječkih planinarskih iridentista. Taj pojav trebao bi da bude ponukom i opomenom inteligenciji Gorskog kotara, da prione uz planinarsku misao i da osnuje bar jednu

SA VELEBITA: 1. BADANJ (1650 m.). — 2. DÔCI POD VAGANSKIM VRHOM. (PREVALA BULJMA (1400 m.), DESNO DEBELO BRDO (1650 m.). — 3. VAGANSKI VRH (1798 m.). — 4. PLANINARSKI ŠATORI POD VAGANSKIM VRHOM U DÔCIMA. (SNIMIO: V. CVETIŠIĆ)

budućeg proljeća učiniti. Rišnjak je tako zgodno planinarsko izletište, da bi na nj valjalo prokrčiti više putova, tako da bi planinari svake ruke mogli po volji birati duže i lakše, ili kraće i teže uspone. Dalji put šumskom cestom sve do pod Rišnjak bio je lak i ugodan. Kod spoja sa cestom od Zelina nadjoše crvene oznake našega društva. Uspinjući se na vrh sretoše naši planinari četiri mlada riječka Hrvata, koje je novinska vijest o skupnom izletu potakla, da toga dana po hrle na Rišnjak. Ta četvorica spavalii su u lugarskoj kolibi u Smrekovcu, odakle su rano u jutro pošli na vrh. Uspon od te kolibe traje nešto manje od jednog sata. Tko hoće da prenoći u toj kolibi, treba da zamoli ključ kod vlastelinskog šumarskog ureda. No riječki drugovi nisu baš hvalili konaka u toj kolibi. Kad su se naši planinari penjali na sam vrh Rišnjakov, stigoše za njima druga četiri riječka planinara sa znakovima talijanskog riječkog alpinskog kluba. Kad

jaku planinarsku podružnicu u Gorskem kotaru, koja će se u sporazumu sa središnjim hrvatskim planinarskim društvom svojski brinuti, da se urede planinarske prilike u tom prekrasnom gorskem kraju i da se hrvatskim gorama neokrnjen sačuva njihov hrvatski značaj. Ako sadašnji nehaj za naše planinarstvo i dalje potraje, neka se nitko ne čudi, pojave li se u Gorskem kotaru za koju godinu ne samo tudjinske markacije, napis i putokazi, nego i planinarske kuće talijanskog ili njemačkog planinarskog društva. Onda će biti prekasno jadikovati!

Sa vrha uživali su planinari lijep vidik na more, kvarnerske otoke i istarsku obalu, napose jasno se vidjela Učka sa Opatijom na podnožju. Tražeći zaklon od hladna sjeverno-istočna vjetra, nadijoše na zgodnu zavjetrinu medju stijenama nekoliko metara ispod vrha na istočnoj strani, a malo niže ispod toga zakloništa otkrio je

jedan smioni plazilac šipiju, u kojoj bi se više ljudi za nevremena ili noću moglo smjestiti. Oba ova zakloništa mogu se s malim troškom urediti kao planinarska pristaništa i zgodnim putem spojiti sa nedalekim vrhom. Nad zavjetinom mogao bi se podići krov, a na šipiji drvena vrata. Planinari sidjoše sa Rišnjaka šumskom cestom prema Zelinu, koja je crvenom bojom označena i vrlo zgodna za silaz, jer dobar pješak po njoj treba samo dva sata hoda od raskršća pod Rišnjakom do ceste u Zelinu. Premda su se planinari okasno (oko 11 sati) spustili sa vrha, mogli bi bili stići na osobni vlak u Lokve, koji oko 3 i pol sata po podne kreće prema Zagrebu, da su odmah dobili kola u Zelinu. Tamošnji jedan seljak, koji je imao kola i konje, naprsto ih je odbio i izjavio, da on u nedjelju ne će nikoga da vozi. Razumije se, da je ta nesusretljivost ogorčila planinare. Uz ovake prilike teško će se moći razviti promet stranaca u Gorskem kotaru.

Ljetni planinarski izleti. Ovogodišnje suho i vruće ljetno vanredno je prijalo planinarima i vrlo je povoljno utjecalo na razvoj planinarskog sporta. Malo ne puna tri mjeseca gorski su krajevi vrvjeli izletnicima i planinarima. I na našim gorama ovog je ljeta znatno porastao broj posjetnika. Naše hladovito i romantično Sljemenu broji ih na više tisuća, a na neke nedjelje i blagdane po više stotina. Mnogi su izletnici prelazili preko Sljemena u Stubicu i Zabok, odakle su se na večer željeznicom vraćali u Zagreb. Isto tako Samobor i lijepa mu okolica, pa Plješivica, Okić i Oštrec mogu se pohvaliti velikim brojem izletnika. Jednako brojni su planinari uspešni na Ivančicu, Strahinšćicu, Sv. Geru i Stojdragu u Žumberku. A što da tek kažemo o našem divnom Gorskem kotaru? Njime su cijelo ljetno prolazile karavane izletnika i smionih planinara. U jednom selu na podnožju Rišnjaka nedavno su seljaci priznali, da još nijedne godine nije bilo toliko planinara u onom kraju i na Rišnjaku, kao ovoga ljeta. Osobito su omiljeni usponi na Klek kraj Ogulina, na Rišnjak, na Viševicu kraj Liča, ali ne zaostaju mnogo za njima i drugi vrhunci, kao Bjelolasica, Bitoraj, Medvedjak, Snježnik, Drgomalj, Tuhobić i druge niže gore. Poznato je, da je posebna ekspedicija pošla na južni Velebit s namerom, da ga istraži u naučnom i umjetničkom pogledu. Dva odbornika hrv. plan. društva, koji su sudjelovali u tom odužem izletu, potanko će izvijestiti u ovom vjesniku o planinarskim prilikama na Velebitu i izvedenom markiranju planinarskih putova. U ovom broju donosimo početak jednoga izvješća i četiri fotografска snimka sa Velebita, za kojima će slijediti oveći niz zanimljivih slika sa toga našega najvišeg i najzanimljivijeg gorja.

Dozajemo, da su i drugi naši stručnjaci pohodili naše gorske krajeve u naučne svrhe. Tako su sveuč. prof. dr. M. K. i kustos dr. Fr. T. prošli Golu Plješivcu, južni Velebit, Moseć planinu, Mosor i Dinaru, Sinjsko, Livanjsko i Duvanjsko polje, pak otoke Korčulu, Vis, Hvar i Brač. Drugi su naučnjaci posjetili Krndiju, Papuk i druge hrvatske gore. Da su mnogi naši ljudi putovali Bosnom i Hercegovinom, ne treba ni da spominjemo.

Uvjebani naši planinari pohodili su visoke Alpe u susjednoj Sloveniji, u Koruškoj i Tirolu, gdje su se uspješno takmili sa prokušanim stranim planinarama. Više naših planinara penjalo se po Dolomitima i Eztalskim ledenjacima, oko 20 njih uspelo se na Triglav, a nekolicina na Ojstricu, Skutu i Grintavec u Savinjskim planinama, nadalje na Mangart, Črnu Prst, Stol, Golicu i Kepu u Karavankama, a da o manjim i bližim vrhuncima, kao Kumu i Lisci, i ne govorimo. Dva su naša planinara nedavno sišla sa Triglava mimo sedam jezera k Bohinjskomu jezeru, pa će o tom prilično teškom, ali vanredno zanimljivom silazu izaći opis u ovom vjesniku.

Kako se već iz ovog nepotpunog prijegleda vidi, ljetna planinarska sezona bijaše vrlo živa i uspješna. P.

PLANINARSKE VIJESTI

Osnutak planinarske podružnice u Brodu. Prijatelji planinarstva u Brodu na Savi zamislile zdravu misao, da ondje osnuju planinarski klub ili podružnicu, koja bi stajala u uskoj svezi sa središnjim „Hrv. planinarskim društvom“. U tu se svrhu obratio jedan od osnivača na upravljanju odboru pismom, u kojem javlja ovo: „I ako nema Brod zgodna položaja za planinare, ipak hoće nekolicina, da zasnujemo turistički klub ili bolje podružnicu planinarskoga društva u Zagrebu“. Stoga traže, da im se pošlu pravila planinarskoga društva i upute o osnutku kluba ili podružnice, pa se obvezuju: „Nastojat ćemo odavde uopće, da budemo jednako u što užoj svezi sa centralom u Zagrebu“. Upravni je odbor s veseljem primio tu vijest i osnivačima poslao pisma i uputu o osnutku podružnice. Pravila u § 9. točno određuju djelokrug i odnošaj podružnica prema središnjem društvu i planinarstvo se može uspješno unapredjivati samo sporazumnim i uzajamnim radom između središnjeg društva i podružnica. Osnutak planinarskih klubova, koji ne bi bili u uskoj svezi sa centralom, manje bi odgovarao toj svrsi. Napredak planinarstva u Hrvatskoj moguće je samo uz jaku i jedinstvenu organizaciju. U primjer brodskih pla-

ninara treba da se ugledaju rodoljubi i po ostaloj Hrvatskoj, a napose u onim krajevima, gdje ima prilike za njegovanje planinarstva. Danas je u stranom svijetu planinarstvo vrelo izdašne gospodarske privrede; zašto da to ne bude barem djelomice i u nas? No tomu su potrebne planinarske investicije i uredbe, koje omogućuju i ospješuju turistički promet. Te pak uredbe i investicije može u prvom redu stvoriti gospodarski jako i razgranjeno planinarsko društvo, koje ima svoje podružnice u svim većim mjestima, a napose u gorovitim predjelima. Stoga je poželjno, da brodski planinari nadju što više sljedbenika po svoj Hrvatskoj.

Nove planinarske razglednice. Budući da su razglednice sa Sljemenu rasprodane, upravni je odbor dao izraditi četiri nove razglednice: sliku piramide na Sljemenu, planinarske kuće pod Sljemenum, Kraljičinog zdanca, Šestina sa dvorom grofa Miroslava Kulmara. Planinari, koji su za svesokolskog sleta pohodili naše Sljeme, mnogo su tražili te nove razglednice, napose sliku piramide želi svatko da ima kao uspomenu na uspon i boravak na vrhu Sljemenu. I ostale razglednice općenito se svijadaju. U Zagrebu mogu se dobiti kod gg. društvenih povjerenika I. Novaka, trgovca u Mesničkoj ulici, Drag. Privore, trgovca cipela u oktogonalu I. hrv. štedionice i K. Jesenskoga, trgovca u Jurišćevoj ulici. Naručbe se primaju kod društvenog odbornika J. Pasarića, Ilica br. 32.

Sjednice i sastanci odbornika i članova. Upravni odbor hrv. planinarskog društva drži redovito sjednice svakoga prvog četvrtka u mjesecu od 8—9 sati na večer u svratištu „k Janjetu“. Tu se u isto vrijeme svakog četvrtka drži i sastanci odbornika i društvenih članova. Na tim se sijelima vijeća o društvenim poslovima i potrebljama, izvješćuje o izvedenim izletima i daju upute o novim izletima. Društveni su članovi dobro došli!

Ilustrovana knjiga „Bosna i Hercegovina“, što ju je prije dvije i pol godine izdalo „Hrv. plan. društvo“, sadrži mnogo lijepih i zanimljivih ilustracija iz Bosne i Hercegovine uz opise krajeva i planinarskih izleta. Hrvatska je vlada preporučila tu knjigu za nabavu knjižnicama viših pučkih i srednjih škola, a bosanska vlada „svim narodnim osnovnim školama za nabavu u njihove knjižnice.“ Budući da je još velika zaliha na skladu, snižena je cijena knjizi za djake od 3 na 2 krune. Upravni odbor moli gg. učitelje srednjih i pučkih škola, da pomognu društву kod raspačavanja ove lijepo ilustrirane knjige, koja svojim velikim brojem lijepih ilustracija zorno upućuje hrvatsku mladež o najvažnijim prirodnim krasotama Herceg-Bosne. Učitelji mogu knjige naručiti kod društvenog odbornika J. Pasarića, Ilica 32, ili kod spomenutih društvenih povjerenika. Divot-izdanje sa zlatorezom stoji 5 kruna.

Porast društvenih članova. Hrv. plan. društvo imalo je u godini 1909. 346 pravih članova, u prošloj godini 1910 u svem 425, dakle za 79 članova više od prethodne godine, a ove će godine broj društvenih članova doseći 500. Taj postepeni porast društvenih članova pokazuje, da se u nas sve više budi mar za planinarstvo i s tim spojeno upoznavanje gorskih krajeva lijepe naše domovine. No i taj broj ni iz daleka ne dotječe, da bi naše društvo moglo živju i opsežniju djelatnost razviti na planinarskom polju. Društvena uprava snuje važne nove planinarske investicije, u prvom redu gradnju ili dogradnju planinarske kuće na Sljemenu, koju gradsku općinu kani posve predati hrv. planinarskom društvu, nadalje gradnju skloništa na Rišnjaku, Kleku i na Velebitu, gradnju piramide na Ivančici, markiranje putova po Gorskem kotaru, izdanie vodiča po hrvatskim gorama itd. A da to može izvesti, trebalo bi naše društvo da broji mjesto s točinom — tisuće članova. Samo će znatno veći prihod od članarine omogućiti, da društvo udovolji prijekim planinarskim potrebama i svestranim zahtjevima. Stoga se pozivaju hrvatski planinari i prijatelji prirode, da u svom krugu porade u prilog društву i da svaki pribavi nekoliko novih članova. Prijava članova, članski prinosi i naručbe znakova šalju se ili izravno blagajniku g. I. Juričiću, tajniku „Croatie“ ili društvenim odbornicima i povjerenicima.

Bjelolasica. U ovom broju donosimo tri fotografiska snimka sa Bjelolasice, što ih je proljetos načinio planinarski fotograf amateur g. V. Cvetišić. Prva nam slika prikazuje najviši vrh, na kojem se smjestilo osam planinara kraj kamena, na kojem su crvenom bojom označena početna slova našega društva „HPD“ i ime „Bjelolasica“ s oznakom visine „1533“. Druga slika predočuje golo kamenje oko vrha Bjelolasice, na koje se uspeo jedan planinar, a treća prikazuje ubavo gorsko selo Begovo razdolje pod Bjelolasicom, najviše naselje u Hrvatskoj.

Put na Klek popravljen. Planinari, koji su se nedavno uspeli na Klek kraj Ogulina, bili su ugodno iznenadjeni, što su našli cijeli gornji dio puta popravljen i na novo lijepo uređen. Zasluga za to ide upravu ogulinske imovne općine, koja je na molbu hrv. planinarskog društva izvela popravke i tako to omiljelo izletište učinila pristupnim planinarnima svake ruke. Tom prigodom upozorujemo, da je za jesenske uspone vrlo zgodan Klek, koji pruža mnogo zanimivosti izletnicima i za lijepa vremena daleki vidik.